

در یک نگاه آذر

۵ آذر: روز بسیج مستضعفان
۱۰ آذر: روز مجلس
۱۲ آذر: روز جهانی معلولان
۱۶ آذر: روز دانشجو
۱۹ آذر: ولادت حضرت زینب(س) و روز پرستار (۵ جمادی الاول)
۲۵ آذر: روز پژوهش
۳۰ آذر: شب یلدا

زهرا نظام‌الدینی

اهداف راهبردی نظام جمهوری اسلامی، چشم‌انداز تعلیم و تربیت تا سال ۱۴۰۴ تبیین شده است. در قسمتی از این مکتوب، به توسعه ظرفیت پژوهشی و نوآوری، نظریه‌پردازی و مستندسازی تجربه‌های تربیتی‌بومی اشاره و راهکارهایی در این باره ارائه می‌شوند. «استفاده بهینه از ظرفیت‌های موجود، تأمین پژوهشگر موردنیاز نظام، تدوین نظام جامع حمایت از پژوهشگران، حمایت‌های مادی و معنوی از طرح‌های موفق، نوآوری‌های تربیتی‌بومی، مستندسازی، انتشار یافته‌های پژوهشی در داخل و خارج از کشور، ایجاد بانک اطلاعاتی فعال و کارآمد، و حمایت مادی و معنوی از کرسی‌های نظریه‌پردازی» از جمله راهکارهایی هستند که برای تحول مسیر پژوهش در آموزش و پرورش عنوان شده‌اند. (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، فصل ششم، راهبردهای کلان).

۱۹ آذر امسال، مطابق با پنجم جمادی الاول، سال روز تولد بانویی است که جهان او را به‌عنوان «عالمه غیر معلمه» می‌شناسد.

حضرت زینب(س)، دختر حضرت علی(ع)، مظهر صبر و استقامت، پرچمدار عدالت و حقانیت و پیامبر عاشورا است؛ بزرگ‌بانویی که از هر حیث می‌تواند الگوی یک انسان قرار گیرد، چه آن زمان که کودکی خردسال بود و در نقش پرستار مادر ایفای نقش می‌کرد، چه در زمان حکومت پدر که در اجتماع حضور می‌یافت و برای زنان کوفه کلاس‌های درس قرآن برگزار می‌کرد، یا زمانی که در کربلا حضور پیرنگ خویش را به جهان عرضه کرد، و چه آن هنگام که رسالت عاشورا را بر دوش می‌کشید و در مجلس یزید محکم و قاطع خطبه می‌خواند. در همه این زمان‌ها زینب یک زن نقش‌آفرین است که می‌تواند برای بشریت اسوه باشد.

سال‌هاست تولد حضرت زینب(س) را بهانه‌ای قرار داده‌ایم تا بدین‌وسیله از مقام پرستارانی که خالصانه جانشان را در طبق اخلاص گذارده‌اند تا از جان دیگران محافظت کنند، قدردانی کنیم. کرونا و وضعیت پیش‌آمده در کل جهان باعث شد جهادگران عرصه سلامت بیش‌ازپیش در این وادی خطر کنند و دنیایی را مدیون تلاش خویش سازند.

از این رو، بر خود واجب می‌دانیم به پاس تمام ایثار و از خودگذشتگی‌شان، تمام‌قد بایستیم و محبتشان را ارج نهیم. و چه زیباست این قول از پیامبر (ص) را به آن‌ها هدیه دهیم: «هرکس یک شبانه‌روز از بیماری پرستاری کند، خداوند او را با ابراهیم خلیل هم‌نشین خواهد کرد و او در روز قیامت، همانند برق درخشان و خیره‌کننده، از صراط عبور می‌کند» (ثواب‌الاعمال / ۲۸۹).

دست خدا با دستان پرمهرتان همراه باد!

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بیست‌وپنجم آذرماه در تقویم جمهوری اسلامی به‌عنوان «روز پژوهش» نام‌گذاری شد. به‌دلیل اهمیت فوق‌العاده این موضوع و نقش مهمی که پژوهش و فناوری در پیشرفت کشور ایفا می‌کند، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، در سال ۱۳۷۹، هفته آخر آذر را هفته پژوهش نامید تا با این بهانه بدین مهم بیشتر پرداخته شود و پژوهش جایگاه واقعی خویش را در محافل علمی پیدا کند.

نقش بی‌بدیل پژوهش در توسعه جامعه انکارناپذیر است، به‌گونه‌ای که پیشرفت هر کشور به حرکت‌های علمی بسیار قوی و محکمی منوط است که همچون موتور محرک مرکزی مراکز علمی را به تکاپو وا دارد و حیات آینده جامعه را تضمین کند.

پژوهش به‌معنی گام‌برداشتن در مسیر تقلید علمی و یافتن راه‌های جدید است؛ راه‌هایی که نشاط و پویایی را به کشور تزریق می‌کنند

کم‌رنگ‌شدن مقوله پژوهش در محافل علمی و آموزشی کشور نتیجه‌ای جز سکون و قطع ارتباط با دنیای مدرن را در پی نخواهد داشت. به‌طور قطع، ذهن موشکاف و جست‌وجوگر پژوهشگران در هر عرصه‌ای و طرح سؤال در موضوعات متعدد، راهکارهای جدیدی برای حل بسیاری از مشکلات جامعه ایجاد خواهد کرد. در این میان آموزش و پرورش نیز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نهادهای علمی کشور، از این مقوله مستثنا نیست.

آموزش و پرورش پویا نهادی است که در آن معلم دانش‌آموزانی را می‌پروراند که پژوهیدن را می‌آموزند و شوق تحقیق، حل مسئله و رفع نیاز در وجودشان جوانه می‌زند و سرانجام در مسیر جامعه به بار می‌نشیند.

دغدغه چنین معلمی در نگاه نخست این است که چگونه ذهنی جست‌وجوگر تربیت کند تا نسبت به آنچه در اطرافش رخ می‌دهد حساس و در پی یافتن پاسخ‌ها و راه‌حل‌های جدید باشد. وی در این مسیر، علاوه بر طرح مسئله و پرورش روحیه پرسشگری، روش‌های پژوهش و منابع موردنیاز را نیز به دانش‌آموز می‌آموزد و بر این باور است که راه پژوهش از مدرسه می‌گذرد. بنابراین، نادیده‌گرفتن این برهه زمانی مهم (دوران مدرسه) می‌تواند ضررهای جبران‌ناپذیری بر جامعه وارد کند، زیرا به نقل از دکتر سرکارآرانی، پژوهشگر برجسته در حوزه آموزش و پرورش، توسعه کشور از «کف کلاس» آغاز می‌شود و بهترین سرمایه‌گذاری تربیت نسلی است که آینده جامعه در دستان اوست (در تمنای یادگیری، ۱۳۹۵).

در سال‌های اخیر، صاحب‌نظران، با مشارکت متخصصان تعلیم و تربیت، برای آموزش و پرورش نقشه راهی با عنوان «سند تحول بنیادین» ترسیم کرده‌اند.

در این سند، با مشخص کردن مسیر، منابع و امکانات و با توجه به